

---

and quality of the food served by the restaurants in the town is also not upto the satisfaction of a large section of tourists. In addition to these problems some problems of environmental concern also arise due to overcrowding waste disposal and noise pollution by vehicles.

1. Bhatt S.S. and P.N. Seth. An Introduction to Travel and Tourism, Sterling Publications 1993.
2. http://indiatourisonline.blogspot.com/2010_03_01_archive.html.
3. <http://spandey970.hubpages.com/hub/new-age-of-online-business>.
4. <http://www.a3h.org/travelagent-referral.html>.
5. http://www.clario.org/clario_service_and_quality.php.
6. <http://www.karmakerala.com/news/tag/ecotourism>.
7. <https://app.stb.gov.sg/asp/index.asp> (Website of Singapore Tourism Board).
8. Kotler Philip. Marketing for Hospitality and Tourism. Pearson Education Pte. Ltd. 2003.
9. S.M Jha. Services Marketing. Himalaya Publishing House 2012.
10. www.himachal.nic.in (Official website of Himachal Pradesh Govt.).
11. www.hptdc.nic.in (Website of HP Tourism Development Corporation).

УДК 796.035: 001 (477) “2025”

Мирослав Дутчак

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ НАУКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ З ОЗДОРОВЧОЇ РУХОВОЇ
АКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ НА ПЕРІОД ДО 2025 РОКУ
“РУХОВА АКТИВНІСТЬ – ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ – ЗДОРОВА НАЦІЯ”**

На основі системного опрацювання наукової літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет та документальних джерел, передового зарубіжного та вітчизняного досвіду з використанням методів порівняння та зіставлення, теоретичного прогнозування та моделювання визначено перспективні напрями наукового супроводження реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація”. Це актуалізує науковий пошук за сформованими напрямками задля підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності, що сприятиме розв’язанню гуманітарних і соціально-економічних проблем для особи, суспільства та держави. Дослідження окреслених питань потребує міждисциплінарного підходу з використання теорій, концепцій, категорій та методів широкого спектру різних галузей науки та наукових дисциплін.

Ключові слова: оздоровча рухова активність, національна стратегія, наукове супроводження.

On the basis of the systematic studying scientific literature, information resources of the Internet and documentary sources, the best international and domestic experience using the comparative method, the theoretical prognosis method and the modeling method we identified the perspective directions of scientific support of implementing the national strategy on health-enhancing physical activity in Ukraine for the period till 2025 “Physical Activity – Healthy Lifestyle – Healthy Nation”. It actualizes the scientific research using the defined directions to increase the level of community involvement for health-enhancing physical activity, which will contribute to the solution of humanitarian and socio-economic problems for individuals, society and the state. The study of identified problems requires an interdisciplinary approach using theories, concepts, categories and methods of a wide range of different branches of science and scientific disciplines.

Key words: health-enhancing physical activity, national strategy, scientific support.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Значимість рухової активності для життєдіяльності людини підкреслюється з давніх часів. Достатньо згадати давньогрецького філософа Аристотеля, який стверджував, що життя вимагає руху і ніщо так не виснажує та не руйнує людину як тривала тілесна бездіяльність.

На сучасному етапі постіндустріального, інформаційного розвитку цивілізації посилюється протиріччя між біологічною сутністю людини і умовами життя, які вона створює. Характерним трендом є недостатня рухова активність людини.

За даними опитування проведеного у 28 країнах Європейського Союзу у 2013 році Special Eurobarometer 412 “Sport and Physical Activity” 8% жителів цих країн мають достатній рівень рухової активності (5 разів на тиждень не менше 30 хвилин), кожен третій громадянин ЄС (33%) – здійснює рухову активність з меншою регулярністю (від 1 до 4 разів на тиждень), 17% – рідко займаються (3 рази на місяць або менше), а для 42% не залучаються до спеціально організованої рухової активності. Найвищий цей показник у Болгарії (78%), Португалії (64%), Румунії (60%) та Греції (59%), а найменший – Швеції (9%), Данії (14%), Фінляндії (15%), Словенії (22%) [4].

В Україні було проведено два загальнонаціональних репрезентативних опитування населення (у 2008 році – компанією “Research & Branding Group”, а у 2015 році – “Омега”) стосовно рівня залученості до рухової активності. Виявлено, що більшість (56–57%) українців (16+) є фізично неактивними, і лише 6% мають достатній рівень оздоровчої рухової активності, кожен п’ятий (22%) – помірний і 10% – низький рівень.

В численних наукових дослідженнях та матеріалах Всесвітньої організації охорони здоров’я [2] зазначається, що недостатній рівень рухової активності:

- ✓ четвертий серед найсуттєвіших факторів ризику, що є причинами смертності в глобальному вимірі (5,5% від усіх випадків);
- ✓ щороку обумовлює 3,2 млн смертей у світі, у т.ч. “вбиває” півмільйона європейців та призводить до прямих та побічних втрат економіки Європи у розмірі 80 мільярдів Євро;
- ✓ детермінує на 20–30% вищий ризик смертності;
- ✓ провідний чинник розвитку багатьох захворювань.

Недостатня рухова активність небезпечна тим, що спочатку людина не тільки не помічає якої-небудь загрози для здоров’я, але суб’єктивно навіть відчуває себе “комфортніше”.

Сучасний стан з рівнем залучення населення до оздоровчої рухової активності за визначенням експертів є “бомбою уповільненої дії”. Не допустити вибуху цієї “бомби” можна шляхом спільних та скоординованих дій державних та громадських інституцій до заохочення і підтримання вибору людей бути більш активними у всіх сферах життєдіяльності.

Всесвітня організація охорони здоров’я протягом останніх 20 років на основі результатів наукових досліджень розробляє та схвалює рекомендації урядам країн щодо створення необхідних умов для залучення населення до оздоровчої рухової активності. Зокрема, у 2004 році було прийнято Глобальну стратегію з харчування, рухової активності та здоров’я, 2010 році – Глобальні рекомендації з рухової активності для здоров’я, а у 2015 році – Стратегію у сфері рухової активності для Європейського регіону на 2016–2015 роки.

Ефективне знешкодження “бомби уповільненої дії – недостатньої рухової активності населення” потребує наукового обґрунтування нових теорій, концепцій та технологічних рішень.

В Україні запропонована сучасна парадигма оздоровчої рухової активності, що об’єднує: 1) концепцію формування здоров’я особи шляхом залучення до здорового способу життя, ключовим та генеруючим чинником якого є рухова активність; 2) концепцію гуманізації процесу залучення особи до такої активності, що базується на сучасній філософській теорії людиноцентризму; 3) відповідні тематичні рекомендації ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ, Ради Європи та Європейського Союзу, що адаптовані до викликів сучасного етапу розвитку нашої держави [1].

Зазначена парадигма стала методологічним базисом розробки проекту Національної стратегії з оздоровчої рухової активності, яка була схвалена Указом Президента України від 9 лютого 2016 року № 42 [3].

Успішна реалізація зазначеної стратегії потребує проведення відповідних наукових досліджень, в ході яких будуть обґрунтовані нові підходи та інструментарій вирішення визначених завдань.

Дослідження виконувалося відповідно до плану наукової роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. за темою 3.15 “Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення” (номер державної реєстрації 0116U001630).

Мета дослідження – визначення перспективних напрямів наукового супроводження реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація”.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет та документальних джерел, передового зарубіжного та вітчизняного досвіду; системного аналізу; порівняння та зіставлення; теоретичного прогнозування та моделювання.

Результати дослідження та їхнє обговорення. Метою Національної стратегії є формування у суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров’я громадян як найвищої соціальної цінності в державі.

Для досягнення зазначеної мети у Національній стратегії визначено перелік основних завдань. Аналіз цих завдань та “дослідницького поля” галузі науки з фізичної культури і спорту засвідчує, що ціла низка актуальних проблем ще не стала предметом спеціального наукового пошуку.

На основі системного опрацювання наукової літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет та документальних джерел, передового зарубіжного та вітчизняного досвіду з використанням методів порівняння та зіставлення, теоретичного прогнозування та моделювання нам видаються перспективними такі напрями наукового супроводження реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація”:

- ✓ узагальнення накопиченого емпіричного та теоретичного матеріалу у сфері фізичної культури, обґрунтування сучасних методологічних концептів її пізнання;
- ✓ систематизація дефінітивного ряду понять теорії фізичної культури у парадигмах культури, філософії та окремих галузей науки;
- ✓ узагальнення практичного досвіду та інтегральне осмислення сутності процесів залучення населення до оздоровчої рухової активності;
- ✓ обґрунтування теоретичних засад та технологій формування, підтримки та задоволення інтересу людини до оздоровчої рухової активності;
- ✓ встановлення закономірностей та особливостей взаємозв’язку оздоровчої рухової активності у структурі здорового способу життя;
- ✓ удосконалення нормативно-правових та організаційно-управлінських основ та інструментарію впровадження оздоровчої рухової активності;
- ✓ вивчення історії формування та розвитку системи оздоровчої рухової активності на міжнародному та національному рівнях;
- ✓ дослідження економічних проблем впровадження оздоровчої рухової активності;
- ✓ обґрунтування інноваційних технологій залучення до оздоровчої рухової активності “пасивних” осіб, передусім у зрілому та літньому віці;
- ✓ обґрунтування системи оцінки показників фізичного здоров’я різних груп населення;
- ✓ вивчення шляхів та механізмів модернізації системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах на основі формування ціннісного ставлення молоді

до власного здоров'я, покращення фізичної підготовленості з урахуванням вимог майбутньої професійної діяльності;

- ✓ дослідження особливостей функціонування та розвитку мережі центрів фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх” та підготовка відповідних практичних рекомендацій;
- ✓ обґрунтування технологічних рішень для збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку, облаштування безпечних маршрутів для пішохідного, велосипедного та водного туризму;
- ✓ розробка технологій залучення інститутів громадянського суспільства, у тому числі молодіжних та дитячих організацій, до проведення заходів з підвищення оздоровчої рухової активності населення;
- ✓ обґрунтування технологій впровадження всеукраїнськими спортивними федераціями в навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання у навчальних закладах популярних серед дітей та молоді видів спорту;
- ✓ дослідження особливостей впровадження рухової активності для профілактики хронічних неінфекційних захворювань;
- ✓ розробка методики підготовки та підвищення кваліфікації лікарів задля призначення ними оздоровчої рухової активності як дієвого засобу зниження ризику хронічних захворювань;
- ✓ розробка технологічних рішень для масового використання у містах їзди на велосипеді та ходьби;
- ✓ визначення стратегій та організаційно-управлінських механізмів створення роботодавцями, профспілками і громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості сприятливих умов для оздоровчої рухової активності на робочих місцях громадян;
- ✓ обґрунтування системи оцінки якості фітнес-послуг;
- ✓ запровадження загальнонаціонального моніторингу основних показників рухової активності різних вікових та соціальних верств населення, стимулюючих та стримуючих чинників.

Наведені проблемні питання мають фрагментарне відображення у низці вітчизняних та зарубіжних наукових видань. Подальше створення сприятливих наукових передумов для реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація” актуалізує науковий пошук за сформованими напрямками задля підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності, що сприятиме розв’язанню гуманітарних і соціально-економічних проблем для особи, суспільства та держави.

Дослідження вказаних проблем потребує міждисциплінарного підходу з використанням теорій, концепцій, категорій та методів широкого спектру різних галузей науки та наукових дисциплін: філософії, соціології, історії, педагогіки, психології, економіки, публічного управління та адміністрування, кінезіології, теорії здоров'я, теорії та технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності, теорії і методики фізичного виховання тощо.

Висновок.

В результаті проведеного дослідження визначено перспективні напрями наукового супроводження реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація”.

1. Дутчак М. В. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2015. – № 2. – С. 44–52.

2. Имас Е. В. Стратегии и рекомендации по здоровому образу жизни и двигательной активности : сб. материалов ВОЗ / Имас Е. В., Дутчак М. В., Трачук С. В. – К. : НУФВСУ, изд-во “Олимп. лит.”, 2013. – 528 с.
3. Указ Президента України від 9 лютого 2016 р. № 42 “Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація” // База даних “Законодавство України” / ВР України. – URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/42/2016> (дата звернення: 17.01.2017)
4. Special Eurobarometer 412 “Sport and Physical Activity” : Report. – URL : http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_412_en.pdf (дата звернення: 20.07.2017).

References:

1. Dutchak, M.V. (2015) The Paradigm of health-enhancing physical activity: theoretical substantiation and practical appliance, *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, no. 2, pp. 44–52.
2. Imas, Y.V., Dutchak, M.V., Trachuk, S.V. (2013) *Strategija i rekomendatsii po zdravomu obrazu zhizni i dvigatel'noi aktivnosti: sbornik materialov VOZ* [Strategies and recommendations on healthy lifestyle and physical activity: collection of the WHO materials]. Olimpijskaja literature, Kyiv, Ukraine.
3. The Decree of the President of Ukraine on 9 February 2016 No. 42 “On the National Strategy on Health-enhancing Physical Activity in Ukraine for the period till 2025 Physical Activity – Healthy Lifestyle – Healthy Nation” // Database “Legislation of Ukraine” / the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/42/2016> (accessed: 17.01.2017).
4. Special Eurobarometer 412 “Sport and Physical Activity”: Report. URL: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_412_en.pdf (accessed: 20.07.2017).

УДК 796.6

Станіслав Заборняк, Богдан Мицкан, Тетяна Мицкан

РОЗВИТОК ВЕЛОСИПЕДНОГО СПОРТУ В УКРАЇНСЬКИХ СПОРТИВНИХ ТОВАРИСТВАХ (1909–1939 рр.)

Мета. Аналіз розвитку велосипедного спорту в українських спортивних товариствах (1909–1939 рр.). *Методи.* В роботі використаний теоретичний агналіз й історичний метод дослідження. *Результати.* Встановлено, що в 1909 році українське гімнастичне товариство “Сокіл – Батько” у Львові організувало першу секцію велосипедистів. Це і стало початком розвитку велосипедного спорту серед української молоді. Розвиток українського велосипедного спорту знаходився під впливом функціонування польських спортивних секцій у Львові, які були започатковані гімнастичним товариством “Сокіл” в 1867 р. і мали туристичне спрямування. Стабілізація політичної ситуації після 1918 р. дозволила поширити створення секцій велосипедного спорту в багатьох містах Галичини, стали проводитися спільні з поляками змагання на коротких дистанціях (15–20 км). Першими відомими українськими спортсменами-велосипедистами були Йосип Заславський і Северин Снігурович. Особливо динамічний розвиток велосипедного спорту в українських спортивних клубах спостерігався в 1925–1926 роках. Найчастіше змагання проводилися на трасах Станіславів – Надвірна (45 км), Станіславів – Надвірна – Станіславів (90 км), Станіславів – Галич – Станіславів (50 км), Станіславів – Галич – Станіславів – Богородчани – Станіславів (100 км), Станіславів – Городенка – Станіславів (150 км) в яких найчастіше призерами і переможцями були вище згадані спортсмени. З ініціативи О. Левицького українські спортсмени – велосипедисти в 30 – х роках приймали активну участь у загально польських змаганнях. *Висновок.* В цей період особливу роль в розвитку велосипедного спорту відіграли спортсмени спортивного товариства “Україна”.

Ключові слова: велосипедний спорт, спортивні клуби, Галичина (1909–1939 рр.).

Aim. Analysis of the development of cycling in the Ukrainian sports societies (19089-1939 gg.). *Methods.* In this work the theoretical almanalizations and historical method of research were used. *Results.* It was established that in 1909 Ukrainian gymnastic society “Sokol – Old Man” in Lvov organized the first section of the cyclists. This was the beginning of the development of cycling among Ukrainian youth. Development of the Ukrainian cycling was under the influence of functioning of Polish sports clubs in Lviv, organized gymnastic society “Sokol” in 1867 and had a tourist destination. The stabilization of the political situation after 1918 allowed the creation of sections to extend cycling in many cities of Galicia, held in conjunction with the Polish competition for short distances (15–20 km). The first known Ukrainian athletes